

YILLIK PLAN ÖRNEĞİ

HAFTA:	İÇERİK: (FELSEFİYİ TANIMA-FELSEFE İLE DÜŞÜNME)	1. AY
1. HAFTA	Felsefenin Anlamı, Felsefenin Disiplinleri	
2. HAFTA	Düşünme ve Akıl Yürütme	
3 - 4. HAFTA	Düşünme ve Akıl Yürütme - Felsefenin Soruları	

HAFTA:	İÇERİK: (FELSEFENİN TEMEL KAVUMLARI VE PROBLEMLERİ)	2. AY
1 - 2. HAFTA	Varlık Felsefesi	
3 - 4. HAFTA	Bilgi Felsefesi	

HAFTA:	İÇERİK: (FELSEFENİN TEMEL KAVUMLARI VE PROBLEMLERİ)	3. AY
1. HAFTA	Bilim Felsefesi	
2 - 3 HAFTA	Ahlak Felsefesi	
4. HAFTA	Din - Siyaset - Sanat Felsefesi	

HAFTA:	İÇERİK: (FELSEFİ OKUMA VE YAZMA, MÖ 6. YÜZYIL - MS 2. YÜZYIL FELSEFESİ)	4. AY
1. HAFTA	Felsefi Bir Metni Analiz Etme	
2 - 3 - 4. HAFTA	MÖ 6. Yüzyıl - MS 2. Yüzyıl Felsefesinin Ortaya Çıkışı ve Özellikleri	

HAFTA:	İÇERİK: (MÖ 2. YÜZYIL - MS 15. YÜZYIL FELSEFESİ)	5. AY
1. HAFTA	MÖ 2. Yüzyıl - MS 15. Yüzyıl Felsefesinin Ortaya Çıkışı, Özellikleri	
2 - 3. HAFTA	MÖ 2. Yüzyıl - MS 15. Yüzyıl Felsefesinin Özellikleri	
4. HAFTA	MÖ 2. Yüzyıl - MS 15. Yüzyıl Filozoflarının Felsefi Görüşleri	

HAFTA:	İÇERİK: (15. YÜZYIL - 17. YÜZYIL FELSEFESİ)	6. AY
1. HAFTA	15. Yüzyıl - 17. Yüzyıl Felsefesini Hazırlayan Düşünce Ortamı	
2 - 3. HAFTA	15. Yüzyıl - 17. Yüzyıl Felsefesinin Karakteristik Özellikleri	
4. HAFTA	15. Yüzyıl - 17. Yüzyıl Filozoflarının Felsefi Görüşleri	

HAFTA:	İÇERİK: (18. YÜZYIL - 19. YÜZYIL FELSEFESİ)	7. AY
1. HAFTA	18. Yüzyıl - 19. Yüzyıl Felsefesini Hazırlayan Düşünce Ortamı	
2 - 3. HAFTA	18. Yüzyıl - 19. Yüzyıl Felsefesinin Karakteristik Özellikleri	
4. HAFTA	18. Yüzyıl - 19. Yüzyıl Filozoflarının Felsefi Görüşleri	

HAFTA:	İÇERİK: (20. YÜZYIL FELSEFESİ)	8. AY
1 - 2. HAFTA	20. Yüzyıl Felsefesinin Ana Akımları	
3. HAFTA	Türkiye'de Felsefi Düşünceye Katkıda Bulunan Felsefeciler	
4. HAFTA	20. Yüzyıl Filozoflarının Felsefi Görüşleri ve Yaşadıkları Yerler	

Felsefenin Anlamı - Düşünme - Felsefi Düşüncenin Ortaya Çıkışı	1 Video
Felsefi Düşüncenin Özellikleri - Felsefi Soru	1 Video
Felsefenin İnsan ve Toplum Hayatındaki Rolü - Felsefe Disiplinleri	1 Video
Düşünme ve Akıl Yürütmeye İlişkin Kavramlar	1 Video
Düşünme ve Akıl Yürütmeye Dili Doğru Kullanmanın Önemi - Felsefi Bir soru Oluşturma - Felsefi Bir Görüşü veya Argümanı Sorgulama	1 Video
Varlık Felsefesinin Konusu ve Problemleri	1 Video
Bilgi Felsefesinin Konusu ve Problemleri	1 Video
Bilim Felsefesinin Konusu ve Problemleri	1 Video
Ahlak Felsefesinin Konusu ve Problemleri	1 Video
Din Felsefesinin Konusu ve Problemleri	1 Video
Siyaset Felsefesinin Konusu ve Problemleri	1 Video
Sanat Felsefesinin Konusu ve Problemleri	1 Video
Felsefi Okuma ve Yazma	1 Video
MÖ 6. Yüzyıl - MS 2. Yüzyıl Felsefesinin Ortaya Çıkışı ve Karakteristik Özellikleri	1 Video
Sokrates, Platon ve Aristoteles'in Bilgi, Varlık ve Ahlak Anlayışları	1 Video
MÖ 6. Yüzyıl - MS 2. Yüzyıl Filozoflarının Felsefi Görüşleri	1 Video
MS 2. Yüzyıl - MS. 15. Yüzyıl Felsefesinin Problemleri ve Karakteristik Özellikleri	1 Video
MS 2. Yüzyıl - MS 15 Yüzyıl Filozoflarının Felsefi Görüşleri	1 Video
15. Yüzyıl - 17. Yüzyıl Felsefesinin Problemleri ve Karakteristik Özellikleri	1 Video
15. Yüzyıl - 17. Yüzyıl Filozoflarının Felsefi Görüşleri	1 Video
18. Yüzyıl - 19. Yüzyıl Felsefesinin Problemleri ve Karakteristik Özellikleri	1 Video
18. Yüzyıl - 19. Yüzyıl Filozoflarının Felsefi Görüşleri	1 Video
20. Yüzyıl Felsefesinin Problemleri ve Karakteristik Özellikleri	1 Video
20. Yüzyıl Filozoflarının Felsefi Görüşleri	1 Video

**TYT FELSEFE
EL KİTABI VİDEO
KONU ANLATIMI BAŞLIKLARI**

**VİDEO KONU ANLATIMI
YAYIN DENİZİ EĞİTİM
KANALIMIZDA**

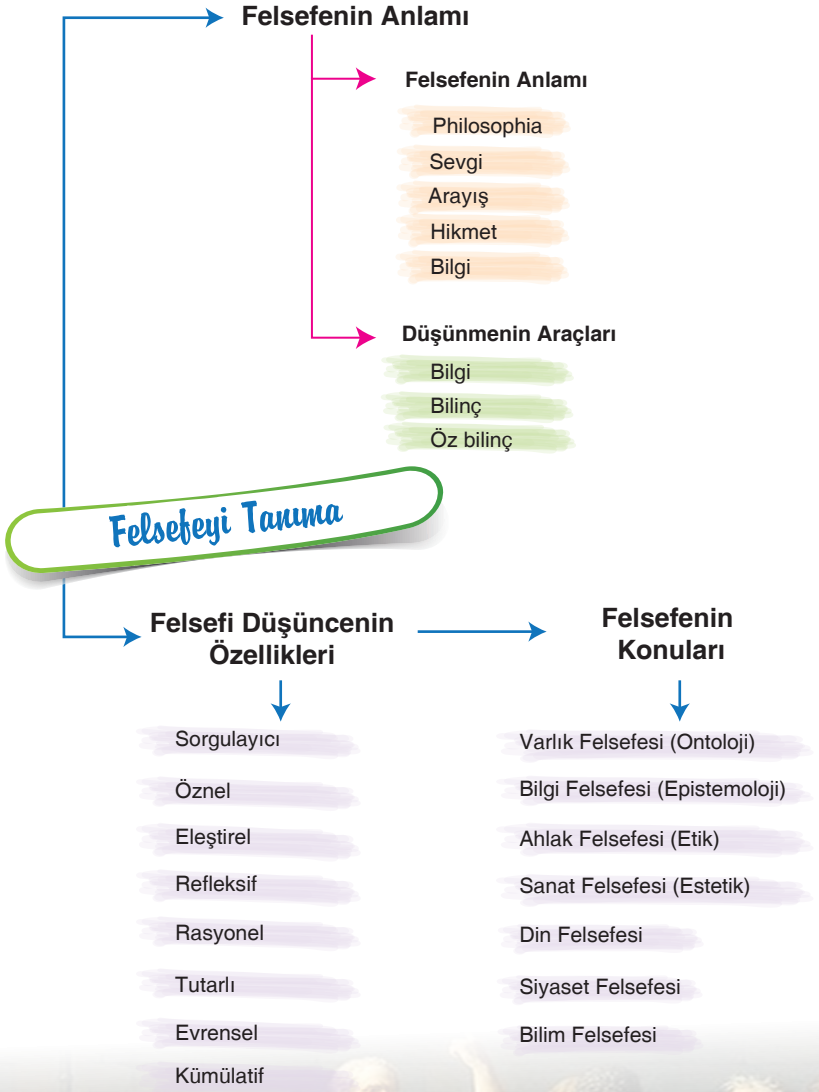
YAYIN DENİZİ

YD PRO
YAYIN DENİZİ

Felsefeyi Tanıma

1. Ünite

FELSEFİYİ TANIMA

FELSEFENİN ANLAMI

- Felsefe insanın kendini ve evreni anlama ve anlamlandırma çabasıdır.
- Felsefe insanın kendini, yaşadığı hayatı, yaşadığı hayatın anlamını, nasıl mutlu olacağını, bildiklerinin doğru olup olmadığını sorgulamasıdır. Bu anlamıyla felsefe bir arayıştır.
- Felsefe; bilgi, değer ve varlık hakkında derinlemesine düşünmez. Derinlemesine düşünme, bir şeyin niçin öyle olduğunu ve neden gerçekleştiğini merak edip sorgulamaktır.
- Felsefe hakikatin arayışıdır.
- Felsefe, insanın her şey hakkında sorular sorması, düşünmesi ve eleştiri yapmasıdır.
- Felsefe “Neden?” ve “Niçin?” sorularını sormaktır.
- Felsefe, bilimlerin çatısıdır.
- Felsefe, doğru düşünmenin yöntemidir.

DÜŞÜNMENİN ÖNEMİ VE GEREKLİLİĞİ

- Düşünme bireylerin kavramlar, imgeler, düşünceler, sözcük ve terim gibi simgeler aracılığıyla gerçekleştirdiği zihinsel bir faaliyettir.
- Düşünmenin her zaman bir nesnesi vardır yani mutlaka “bir şey” üzerine düşünülür.
- Düşünme; anlama, kavrama, akıl yürütme, çıkarım yapma, hatırlama, kuşku duyma, yorum yapma, bağ kurma, hayal kurma, karşılaştırma yapma vb. zihinsel süreçlerdir.
- Düşünme, basit ya da karmaşık; tek ya da çok boyutlu, tümevarımsal ya da tümdengimsel, bütünleştirici ya da ayrıştırıcı ve olağan ya da yaratıcı olabilir.

- Düşünme insanın hayatta var olmasını sağlayan en önemli özelliklerinden biridir. İnsan düşünerek hayatta kalır, çevresine uyum sağlayabilir. Ayrıca yeni fikirlerin doğmasını sağlayarak bilim, felsefe, teknoloji gibi alanlarda gelişmelere imza atabilir. Dünya tarihindeki büyük ve iz bırakan olaylar insanın düşünme özelliğinin bir ürünüdür.
- Felsefe de insan düşüncesinin bir ürünüdür.
- Düşünme sonucunda bilgi ortaya çıkar. Bilgi, öznenin nesneye düşünme aktıyla yönelmesi sonucu ortaya çıkan üründür.
- Bilinç, insanın kendisinin ve çevresindeki insanların, olayların ve nesnelere farkında olmasıdır.
- Öz bilinç, kişinin kendisiyle ilgili farkındalığıdır. Kişinin kendi bilinci, kendi düşünme süreci, kendi algılama süreci vb. üzerine düşüncesidir. Bu anlamda eleştirel ve sorgulayıcı bir zihinsel faaliyettir.

FELSEFENİN TERİM ANLAMI VE TANIMLARI

Felsefe Eski Yunanca Philo (sevgi) – sophia (bilgi) kelimelerinden oluşmakta ve “Bilgelik sevgisi” anlamına gelmektedir.

Bilgiyi seven, bilginin peşinde olan kişilere de filozof denmektedir.

“Felsefe doğruyu bulma yolunda düşünsel bir çabadır. (Platon)”

“Felsefe doğru düşünmektir. (T. Hobbes)”

“Felsefe eleştiridir. (T. Campanella)”

“Felsefe ilk nedenlerin bilimidir. (Aristoteles)”

“Felsefe yolda olmaktır. (Jaspers)”

“Felsefe inanılanı anlamaya çalışmaktır. (Anselmus)

“Felsefe neleri bilmediğini bilmektir. (Sokrates)

“Felsefe teolojinin hizmetkârıdır. (Aquino lu Thomas)

“Felsefe genelleştirilmiş matematiktir. (B.Spinoza)

“Felsefe duyuların bilgisidir. (Condillac)

“Öğrenilebilecek felsefe yoktur; ancak felsefe yapmak öğrenilebilir. (Immanuel Kant)

“Felsefe; bütün ‘var olan’ şeylerin ortak olan, birleştirici olan niteliğini ortaya koymaya çalışır. (Takiyettin Mengüşoğlu)

“Felsefe tarifi, insanın gücü ölçüsünde var olanların hakikatini bilmesidir. (El Kindî)

“Felsefe hem kuramsal hem de pratik olarak yetkinleşmez. (İbn Sînâ)

“Felsefe, var olmaları bakımından varlıkların bilinmesidir. (Fârâbî)

“Felsefe, insanın varlık hakkındaki düşüncesi ve bu düşünce üzerindeki düşüncesidir. (Hilmi Ziya Ülken)

EK BİLGİ

- Filozof her şeyi merak eder.
- Filozof her şeyi sorgular.
- Filozof doğru bilginin peşindedir.
- Filozof hiçbir şeyi eleştirmeden kabul etmez.
- Filozof düşünceleriyle toplumu etkiler.
- Filozof yönlendirmelerden uzak durur.

FELSEFİ DÜŞÜNCENİN ORTAYA ÇIKIŞI

Antik Yunan'da evreni merak eden insanoğlu bu merakını felsefeden önce mitolojik öğelerle karşılamaktaydı. Fakat bir müddet sonra bu efsaneler insanın anlam arayışını karşılamamaya başladı. Bunun üzerine doğa filozofları olarak bilinen ilk filozoflar evrenin ana maddesi (arkhe) arayışına girerek doğayı gözlemlemeye başladılar. Böylelikle felsefi etkinlik başlamış oldu.

Doğa filozoflarının doğayı gözlemlemesi ve evrenin ana maddesini aramaları felsefenin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Bu filozoflardan Thales (MÖ 624 - 545) doğayı akılsal ve doğal nedenlerle açıklayarak felsefi düşünceyi başlatmıştır.

Antik Yunan'dan önce Mısır, Mezopotamya, Çin ve Hint medeniyetlerinde de felsefi düşünce ve bilimsel çalışmalar bulunmaktadır. Fakat tüm bunları düzenleyip sistemli bir hale getiren Antik Yunan medeniyeti olmuştur. Felsefe ilk olarak MÖ. 6. yüzyılda Antik Yunan medeniyetinde ortaya çıkmıştır. Felsefi düşüncenin Antik Yunan 'da ortaya çıkmasının nedenleri şunlardır:

- Demokratik ortam ve özgür düşünce
- Bilgi birikimi
- Maddi refah
- Kültür alışverişi

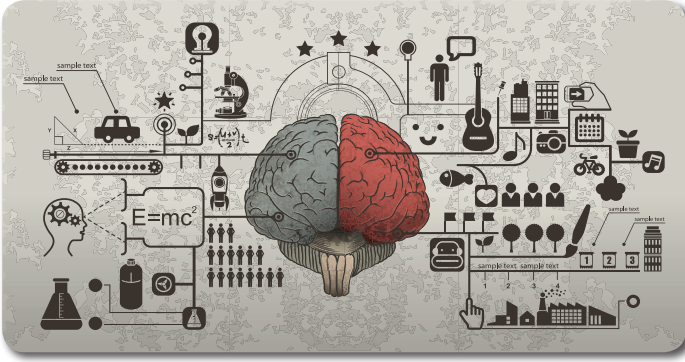
EK BİLGİ

İlk çağlarda felsefenin konusu evren ve evrenin ana maddesidir. Sofistlerle birlikte ahlak, siyaset ve hukuk gibi toplumsal unsurlar da felsefenin konusu hâline gelmiştir. Sofistlerin bilgi konusundaki göreceli tavırları, Platon ve Aristoteles'in nesnel bilgi arayışları felsefenin konularına bilgi problemini de eklemiştir.

Orta Çağ'da skolastik düşüncenin etkisiyle din, felsefeyi etkilemeye başlamış; bunun sonucunda din de felsefenin problemlerinden biri olmuştur.

Rönesans ve aydınlanma hareketi felsefeyi özgürleştirmiş ve siyasi unsurları felsefenin tartışma konusu hâline getirmiştir.

19. yüzyılda bilimlerin felsefeden ayrılması ve 20. yüzyıldaki bilimsel gelişmeler bilimi de felsefenin tartışma konusu yapmıştır.

FELSEFİ DÜŞÜNCENİN ÖZELLİKLERİ

- Felsefe merak ve hayretten doğmuştur.
- Merak eden, bilginin peşinden giden insan sorular sorar. Bu yüzden felsefe soru sormaya dayalı bir etkinliktir. Felsefe bilgi, ahlak, siyaset, estetik, bilim, din, varlık ve hayatın anlamıyla ilgili kısaca her şey hakkında soru sormaktır.
- Felsefede cevaplardan çok sorular önemlidir. Genel olarak cevabı bilinen ya da bulunan sorular artık sorgulanmaz ve araştırılmaz. Oysa sorular insanı bitmek bilmeyen bir araştırma ve sorgulama sürecine götürür. Bu da sorgulamanın bitmemesidir. Felsefe bilgelik sevgisi olduğu için sorular verilen cevaplardan daha önemlidir.

- Felsefede evren ve varlık hakkında sorular sorulup bunlar üzerine düşünülür. Fakat felsefe aynı zamanda kendi üzerine de düşünür. Bu anlamda felsefe **düşünme üzerine de düşünme, ikinci dereceden düşünme, tekrar düşünmedir.**

Yorum: Felsefe refleksiftir.

- Felsefede hiçbir şey olduğu gibi kabul edilmez. Her şey hakkında soru sorulur, her şey araştırılır, sorgulanır. Örneğin; doğru bilgiye ulaşılabilir mi? İyi nedir? vb.
- Felsefe kuşku duymak, şüphe etmek, ön yargısız düşünmek, var olan açıklamalarla yetinmemektir.

Yorum: Felsefe eleştirel bir etkinliktir.

- Felsefe hiçbir şeyi eleştirmeden, sorgulamadan olduğu gibi kabul etmez. Filozoflar hiçbir şeyi olduğu gibi kabul etmemişler, her şeyi eleştirmişlerdir.

Yorum: Felsefe dogmatik değildir.

(Dogmatik olmak; bir şeyi eleştirmeden, sorgulamadan olduğu gibi kabul etmektir.)

- Felsefe toplumlardan, çağdan, toplumsal gelişme ve değişimlerden ya da kültürden etkilenir. Örneğin: İlk Çağ'da insanoğlunun doğayı ve evreni merak etmesi doğa felsefesinin ortaya çıkmasına, Orta Çağ'da insanoğlunun düşüncesinin dinin etkisinde kalması felsefenin dini öğeler barındırmasına, Yeni Çağ'da rönesansın etkisiyle birlikte bilimin ortaya çıkışı bilimin felsefe tarafından sorgulanmasına neden olmuştur.
- Felsefe bir şeyi tek yönlü olarak değil, **genel ve geniş bir bakış açısıyla** ve **tüm yönleriyle** ele alır.

Yorum: Felsefe bütüncül (bütünsel / kuşatıcı / tümel) bir etkinliktir.

- Felsefe dış dünyadaki olayların yanında asıl olarak **olması gerekenlerle, olması istenenlerle** ilgilenir. Örneğin; en iyi yönetim biçimi nedir? Doğru bilginin kaynağı nedir? Gerçek sanatçı kimdir? Gibi...
- Felsefenin soruları, problemleri **tüm insanları ilgilendirir.** Örneğin güzellik nedir? Evrensel ahlak yasalarından bahsedilebilir mi? Doğru bilgiye nasıl ulaşılır? Gibi sorular tüm insanları ilgilendiren sorulardır.

Yorum: Felsefe evrenseldir.

- Felsefe tarihindeki görüşlere bakarsak hiçbir felsefi sistem, hiçbir görüş aynı olmak zorunda değildir. Her filozofun olaylara farklı ve değişik bakması, farklı cevaplar vermeleri, felsefenin öznel bir etkinlik olduğunun göstergesidir. Örneğin, her filozof güzellik ve iyilik kavramlarını farklı tanımlamıştır.

Yorum: Felsefe öznel (subjektif/ göreceli/ rölatiftir).

EK BİLGİ

Öznellik (subjektiflik), bir şeyin herkes için farklı olmasıdır.

Nesnellik (objektiflik), bir şeyin herkes için aynı olmasıdır. Bu yüzden felsefe nesnel (objektif) değildir.

- Felsefede hiçbir görüş kendi içinde çelişik olamaz. Her görüş **akıl ve mantık ilkelerine uygun olmalıdır**.

Yorum: Felsefe tutarlıdır.

- Felsefenin bilgiye ulaşmada **belli bir yöntemi** ve **düzeni** vardır. Felsefede bilgilere gelişigüzel, tesadüfi, dağınık bir şekilde değil belli bir yöntem, belli akıl yürütmeler ve mantık kuralları içinde ulaşılır.

Yorum: Felsefe sistemlidir (sistemattiktir).

- Felsefenin öznel olması, hiçbir filozofun kendinden öncekilerle aynı cevabı vermemeşi olması felsefenin ilerlemesini engellemiştir.

Yorum: Felsefe yığılgandır (Kümülatiftir).

- Felsefede hala aynı sorulara cevap aranmaktadır.

Yorum: Felsefede bitmişlik yoktur. Felsefe süreklidir.

- Felsefe yöntem olarak akıl ve mantık ilkelerini kullanır, deney ve gözlem yöntemini kullanmaz.

Yorum: Felsefe; kesin, kanıtlanmış ve nesnel değildir.

- Felsefe bilimlerin çatısıdır. İlk çağlarda felsefe ve bilim beraberken 19. yüzyılda bilimler felsefeden ayrılmaya başlamıştır.
- Felsefe bilimi sorularıyla yeni buluşlar yapmaya yönlendirirken; bilim de yeni buluşlarıyla felsefeyi yeni sorular sormaya yöneltir. Bu yüzden felsefe ve bilim birbirleriyle etkileşim içindedirler.
- Filozoflar düşüncelerini temellendirirler. Filozoflar düşüncelerinin gerekçelerini ve dayandıkları ilkeyi belirtirler.

Yorum: Felsefe temellendirilmiş düşüncedir.

- Filozoflar fikirleriyle toplumlarını etkilerler. Örneğin, Descartes'in kartezyen felsefesinin aydınlanma dönemini başlatması gibi.
- Felsefede neden-sonuç ilişkisi yoktur.

Yorum: Felsefe determinist değildir.

- Felsefenin her alanla ilişkisi vardır.

- Varlığın, evrenin sorgulanması varlık felsefesini (ontoloji);
- Bilginin kaynağının, değerinin sorgulanması bilgi felsefesini (epistemoloji);
- Ahlakın, iyinin, kötünün, vicdanın sorgulanması ahlak felsefesini (etik);
- Siyasetin, egemenlik biçimlerinin sorgulanması siyaset felsefesini;
- Güzelin, sanatın, sanatçının sorgulanması sanat felsefesini (estetik);
- Bilimin, bilim adamının, bilimsel yöntemin sorgulanması bilim felsefesini;
- Dinin, inanç şekillerinin, yücenin sorgulanması din felsefesini ortaya çıkarmıştır.

YÖNLENDİRİCİ BİLGİ

Felsefe;

- Otoritelerin fikirlerini benimsemeyiz.
- Otoritelerin fikirlerini kanıtlamaya çalışmaz.
- Her şeyi bilmek değildir; doğru bilginin peşindedir.
- Bilimler felsefeden ayrılmış olsalar da felsefe bilim değildir.

Felsefi Soru Nedir?

Nermi Uygur'a göre;

- ❖ Bir felsefi soru diğer sorulardan farklı olarak henüz cevaplanmamışken bile düşünmeye yol açtığı için kendi başına bir değere sahiptir.
- ❖ Bir felsefi soru öncelikle bireyin kendisiyle daha sonra da toplum, doğa ve evrenle ilgilidir.
- ❖ Felsefenin soruları genel olarak "Nedir?" ile nitelendirilir. Bu durum felsefenin her şeyi sorgulama konusu edinmesiyle ve her şeyin ne anlama geldiğini bilmesiyle ilgilidir. (bir şeyin kaynağı, özellikleri, değeri vs.)
- ❖ Felsefi sorular başka soruların sorulmasına neden olarak düşünmenin devam etmesini sağlarlar. Bu anlamda sadece bir topluma ya da döneme ait değildirlere.

Felsefenin İnsan ve Toplum Hayatındaki Rolü

BİREYSEL İŞLEVLERİ	TOPLUMSAL İŞLEVLERİ
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Bireyin kendisini, çevresini ve evreni tanımasını sağlamak ❖ Bireye farkındalık kazandırmak ❖ Bireyin anlama ve bilme ihtiyacını karşılamak ❖ Bireyin eleştiri ve sorgulama gücünü geliştirmek ❖ Bireye eleştirel düşünme alışkanlığı kazandırmak ❖ Bireyin düşünce dünyasını zenginleştirmek ❖ Bireyin olaylara farklı açılardan bakabilmesini sağlamak ❖ Bireyin ön yargılardan bağımsız düşünmesini sağlamak	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Hoşgörü ortamı sağlamak ❖ Dogmatik düşünceyi ortadan kaldırarak bağımsız ve akılcı düşünceyi geliştirmek ❖ Demokrasiye katkıda bulunmak ❖ Düşünme faaliyetinin sürmesini sağlamak ❖ Siyasi, toplumsal ve ekonomik düşüncelere kaynaklık etmek ❖ Bilgi, değer ve kavram üretmek ❖ Kavramların tartışılmasını sağlayarak daha iyi anlaşılmasını sağlamak ❖ Düşünceyi geliştirerek bilgi birikimine katkıda bulunmak ❖ Bilimlerin gelişmesini sağlamak ❖ Toplumdaki ön yargıları gidermek

FELSEFENİN DİSİPLİNLERİ

Varlık Felsefesi (Ontoloji)

Varlığın kaynağını, yapısını, ne olduğunu, ana maddesini, türlerini ele alan ve sorgulayan felsefe alanıdır.

Soruları:

- ❖ Varlık var mıdır?
- ❖ Varlık nedir?
- ❖ Varlığın anlamı nedir?
- ❖ Varlığın ana maddesi (arkhe) nedir?
- ❖ Varlık bir midir, çok mudur?
- ❖ Varlık durağan mıdır, değişken midir?

Bilgi Felsefesi (Epistemoloji)

Bilginin imkânını, kaynağını, sınırlarını, değerini ve doğruluğunu ele alıp sorgulayan felsefe alanıdır.

Soruları:

- ❖ Bilgi nedir?
- ❖ Doğru bilgiye ulaşılabilir mi?
- ❖ İnsan neyi bilebilir?
- ❖ İnsan her şeyi bilebilir mi?
- ❖ Bilginin kaynağı nedir?
- ❖ Doğuştan bilgiler var mıdır?
- ❖ Bilgi göreceli midir?
- ❖ Bilginin insan hayatındaki yeri nedir?
- ❖ Bilginin doğruluk ölçütleri nelerdir?
- ❖ Doğru bilgi nedir?

Bilim Felsefesi

Bilimin yapısını, doğasını, ne olduğunu, bilimsel bilgiyi, bilimsel yöntemi, bilimin amacını ve problemlerini açıklamaya çalışan, sorgulayan felsefe alanıdır.

Soruları:

- ❖ Bilim nedir?
- ❖ Bilim güvenilir midir?
- ❖ Bilim adamları tarafsız olabilir mi?
- ❖ Bilimin insan hayatındaki yeri ve önemi nedir?
- ❖ Bilimsel yöntem nedir?
- ❖ Bilimsel yaklaşım nasıldır?
- ❖ Bilime farklı bakış açıları nelerdir?

Siyaset Felsefesi

Temel siyasi kavramları, iktidarın kaynağını, egemenlik biçimlerini, birey-devlet ilişkisini, bürokrasinin gerekliliğini, devletin ortaya çıkış nedenini, ideal bir toplumsal düzenin olup olmadığını vs. ele alan ve sorgulayan felsefe alanıdır.

Soruları:

- ❖ Bireylerin temel hakları nelerdir?
- ❖ İktidarın kaynağı nedir?
- ❖ Birey – devlet ilişkisi nasıl olmalıdır?
- ❖ En iyi yönetim biçimi nedir?
- ❖ Devlet nedir?
- ❖ Devlet nasıl ortaya çıkmıştır?
- ❖ Devlet nasıl bir niteliğe sahiptir? (Devlet doğal mıdır, yapay mıdır?)

- ❖ Sivil toplumun anlamı nedir?
- ❖ Devlet gerekli midir?
- ❖ Egemenlik türleri nelerdir?
- ❖ İdeal bir düzen var mıdır?
- ❖ Meşruiyetin ölçütü nedir?
- ❖ Ütopyalar gerçekleşebilir mi?
- ❖ Bürokrasiden vazgeçilebilir mi?

Sanat Felsefesi (Estetik)

Güzeli konu edinen, sanatı, sanatçıyı, sanatın kaynağını ve doğasını ele alıp sorgulayan felsefe alanıdır.

Soruları:

- ❖ Sanat nedir?
- ❖ Sanatın değeri nedir?
- ❖ Sanatçı kimdir?
- ❖ Sanatın işlevi nedir?
- ❖ Bir eseri, sanat eseri yapan nitelikler nelerdir?
- ❖ Sanata ve sanatçıya etki eden unsurlar nelerdir?
- ❖ Güzellik nedir?
- ❖ Güzelin temel özellikleri nelerdir?
- ❖ Ortak estetik yargılar var mıdır?
- ❖ Güzellik onu algılayandan bağımsız mıdır?

Ahlak Felsefesi (ETİK)

İnsan eylemlerini ve bu eylemlerin bağlı olduğu ilkeleri konu edinen, özgürlüğü, iyi ve kötüyü, erdemi, vicdanı, sorumluluğu ele alıp sorgulayan felsefe alanıdır.

Soruları:

- ❖ İyi / kötü nedir?
- ❖ Erdem nedir?
- ❖ İnsan eylemlerinden sorumlu mudur?
- ❖ Ahlaki yargıların özellikleri nelerdir?
- ❖ İnsan özgür müdür?
- ❖ Ahlak nedir?
- ❖ Ahlaki eylemin amacı nedir?
- ❖ Mutluluk nedir?
- ❖ Mutluluğa nasıl ulaşılır?
- ❖ Özgürlük ve sorumluluk arasındaki ilişki nasıldır?

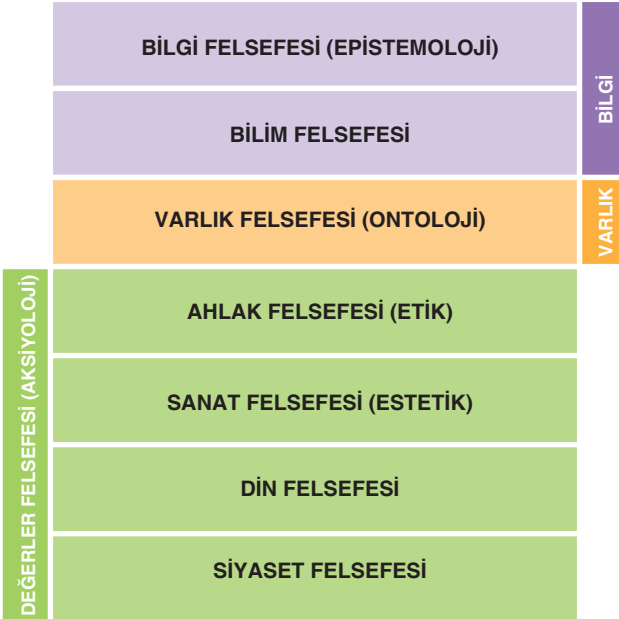
- ❖ Evrensel ahlak yasası var mıdır?
- ❖ Bir eylemin ahlaki değerinin ölçütü nedir?
- ❖ İnsan eylemlerinden sorumlu mudur?
- ❖ Nasıl yaşamalıyız?

Din Felsefesi

- ◆ Temel dini kavram ve ilkeleri, inanç biçimlerini, Tanrı'nın varlığını ve niteliğini genel olarak din olgusunu rasyonel (akılsal) temelde ele alan ve irdeleyen felsefe alanıdır.

Soruları:

- ❖ Tanrı var mıdır?
- ❖ Tanrı'nın varlığının kanıtları nelerdir?
- ❖ Evren yaratılmış mıdır?
- ❖ Ruh, ölümsüz müdür?

PRO
YAYIN DENİZİ

Felsefe ile Düşünme

2. Ünite

FELSEFE İLE DÜŞÜNME

DÜŞÜNME VE AKIL YÜRÜTMEME İLİŞKİN KAVRAMLAR

Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramlar; görüş, argüman, önerme, tümdengelim, tümevarım, analogi, tutarlılık, çelişiklik, gerçeklik, doğruluk ve temellendirme kavramlarıdır.

Akil yürütme: En az iki öncülden sonuç çıkarmak, çıkarım yapmaktır. Tümevarım, tümdengelim ve analogi birer akıl yürütme biçimleridir.

YÖNLENDİRİCİ BİLGİ

Doğru öncüllerden zorunlu olarak doğru bir sonuca ulaşıyorsa yapılan akıl yürütme geçerlidir.

Öncüller doğruyken sonuç yanlış ise yapılan akıl yürütme geçerli değildir.

Görüş: Bir olay, düşünce ya da davranış hakkında büyük ölçüde değerlerle (inanç, ahlaki tutumlar, vs.) ve diğer faktörlerle (eğitim, sosyal çevre, ekonomik ve toplumsal konum, deneyim ve bilgiler vs.) belirlenen düşüncelerdir.

■ Görüşler, bireylerin kendine özgü düşünceleridirler. Her zaman kanıtlanmış olgulara dayanmayabilirler.

Argüman: Akıl yürütmelere kaynaklık eden önermelerden belli kanıtlara göre elde edilen yeni yargıdır. Argümantasyon ise akıl yürütmeye kaynaklık eden önermelerden (öncüllerden) yeni bir yargı elde etmedir.

■ Argümantasyondaki önermeler birbirleriyle ve sonuçla çelişmiyorsa, her biri doğru ve birbiriyle alakalı ise argümantasyon geçerlidir.

ÖRNEK

- Bütün gerçekler acıdır.
  - Biber acıdır.
  - O hâlde biber gerçektir.
- } Sonuç öncüllerle alakalı olmadığı için argümantasyon geçerli değildir.

ÖRNEK

Aslı yazın İzmir'e gittiğinde İzmir'in çok güzel bir şehir olduğunu söyledi. O hâlde İzmir çok güzel olmalı.

İlk önerme yeterince ispatlanmadığı için sonuç doğru olmayabilir. Bu yüzden argümantasyon da geçerli olmayabilir.

Akdeniz iklimi görülen yerlerde kış mevsimi sıcak ve kurak geçer.

O hâlde kış mevsimi her zaman sıcak ve kurak geçer.

Yetersiz örnekten sonuç çıkarıldığı için argümantasyon geçerli değildir.

Önerme: Bir yargı bildiren, doğru ve yanlış olmak üzere bir değer alabilen cümlelerdir.

- Her önerme bir cümle olarak kabul edilebilir fakat her cümle belli bir doğruluk değeri taşımadığı için önerme olarak kabul edilemez.

ÖRNEK

"Bugün hava çok sıcaktır." cümlesi bir yargı bildirdiği ve bir doğruluk değerine (doğru veya yanlış) sahip olduğu için önermedir.

YÖNLENDİRİCİ BİLGİ

Ünlem, dilek - istek, emir ve soru cümleleri bir yargı bildirmedikleri için önerme kabul edilemezler.

ÖRNEK

Aaa, ne güzel film !

Keşke hayallerim gerçekleşse...

Buradan derhal uzaklaş.

Bugün hava sıcak mı?

Cümleleri önerme değildir.